

ΙΕΡΕΜΙΑΣ ΚΑΖΑΚΟΣ

ὁ σεβάσμιος Κληρικός καὶ Ἑλληνοδιδάσκαλος ἐκ Μελιγοῦς

Τοῦ κ. Ν. ΦΛΟΥΔΑ, Γυμνασιάρχου

Ὁ Ἱερομόναχος Ἱερεμίας Καζάκος ἐγεννήθη τὸ 1803 εἰς Μελιγούν* τῆς Κυνουρίας, ἡ ὁποία εἶναι χωρίον ἐκτισμένον εἰς τοὺς βορείους πρόποδας τοῦ βουνοῦ «Ράχες» τῆς Θυρέας, παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Ἄστρους—Ἁγίου Ἰωάννου, ὅπου τὸ ὑπὲρ θαλάσσιον ὕψος εἶναι 563 μ.

Ὁ Ἱερεμίας, μετὰ τὰς γυμνασιακὰς του σπουδὰς, ἐσπούδασε Θεολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς ταύτας δὲ εὕρισκόμενος τὸ 1842 καὶ ὢν ἱεροδιάκονος, ἐξουσιοδοτήθη ἀπὸ τὸν δήμαρχον Θυρέας Ἰωάννην Ζαφειρόπουλον διὰ ἐπιτροπικοῦ ἐσφραγισμένου καὶ ὑπογεγραμμένου ἐγγράφου τῆς 3ης Δεκεμβρίου, ἵνα παρουσιαζόμενος εἰς τὴν Δημοσίαν καὶ Πανεπιστημιακὴν βιβλιοθήκην παραλάβῃ, κατ' ἀπόφασιν τῆς Ἐφορείας τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου Ἄστρους τῆς 3ης Νοεμβρίου

*Τὸ χωρίον αὐτὸ μνημονεύεται ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) Φραντζήν, ὡς πόλις Μελίγον κατὰ τὰ μέρη τῆς Λακωνικῆς, μαζὶ μὲ τὸν Πλαταμόνα (Πλάτανον), Ἄστρον (Ἄστρος), Ἁγιον Ἰωάννην κ.λ.π. διότι τότε ὑπήγετο ἡ Θυρέα εἰς τὴν Λακωνικὴν.

Ἐπίσης μνημονεύεται εἰς σιγιλλιώδη γράμματα, τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Νεοφύτου (1612) Ἱερεμίου (1719) Νεοφύτου (1754) καὶ Γρηγορίου* (1798), ὡς κείμενον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ναυπλίου, διότι τότε ἡ Θυρέα ὑπήγετο Ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ναυπλίου ἢ Ναυπλίου καὶ Ἄργους. Τὸ ὄνομά του, τὸ χωρίον, τὸ ὀφείλει μᾶλλον εἰς τοὺς Μιληγγοὺς ἢ Μελίγγους Σλαύους ἢ Μελιγοὺς ἢ Μιλέντζους ἢ Μιλτσάνους, οἵτινες κατὰ τοὺς μέσους χρόνους κ.λ.π. ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Πάρνωνος καὶ Ταυγέτου καθὼς καὶ περὶ τὴν ὄρεινὴν Μελιγούν καὶ δὴ εἰς θέσεις «Κουτρί» καὶ «Ἀλιγαριά», ὅπου μέχρι σήμερον ὑπάρχουσι καταφανῆ τὰ ἴχνη παλαιῶν συνοικισμῶν καὶ τοποθεσίαι μὲ Σλαυικὰς ὀνομασίας.

Ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ ὄρεινοῦ αὐτοῦ χωρίου, τὸ ὁποῖον λέγεται Ὀρεινὴ ἢ Θερινὴ ἢ Ἄνω ἢ Ἀπάνω ἢ Ἐπάνω Μελιγοῦ ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν δευτέραν Τουρκοκρατίαν καὶ δὴ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19ου, νέον χωρίον εἰς τὴν πεδινὴν Θυρέαν, τὸ ὁποῖον λέγεται πεδινὴ ἢ χειμερινὴ ἢ κάτω Μελιγοῦ. Ἡ Κάτω Μελιγοῦ, ἐλέγετο κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ «Καλύβια Μελιγιώτικα» ἢ τοιαῦτα «Μελιγγίτικα». Εἰς ταῦτα τὴν 30ην Μαρτίου 1823 ἐγκατεστάθη ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης μὲ τοὺς φίλους του στρατιωτικοὺς κλπ. καὶ μὲ 800 στρατιώτας, ὅτε οἱ πολιτικοὶ μὲ τοὺς ὁποίους εἶχε διαφωνήσει, συνεκρότουν εἰς τὰ Ἀγιαννήτικα Καλύβια τὴν Β' Ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Τὰ δύο αὐτὰ Θυρεατικὰ χωρία ὑπαγόμενα ἀπὸ τῆς συστάσεως τῶν δήμων (1833), εἰς τὸν τέως δήμον Θυρέας, ἐσχημάτισαν τὸ 1912, διὰ τοῦ Βασ. Δ)τος τῆς 18ης Αὐγούστου, τὴν Κοινότητα Μελιγοῦς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπήχθη καὶ ὁ παρὰ τὸν Μουστὸν μικρὸς συνοικισμὸς, «Χασάνι Ρίζα» ὅστις διὰ τοῦ Βασιλ. Δ)τος τῆς 20ης Αὐγούστου τοῦ 1927 μετωνομάσθη εἰς «Ἁγίαν Ἀναστασίαν».

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τῆς 7ης Ἀπριλίου 1951 ἡ μὲν Ὀρεινὴ Μελιγοῦ εἶχε 145 κατοίκους ἢ δὲ χειμερινὴ 507. (Κατὰ τὸ 1940 ἡ κοινότης Μελιγοῦς εἶχε 422 κατοίκους, ἐνῶ τὸ 1928 : 437, τὸ 1920 : 846, τὸ 1907 : 447, τὸ 1879 : 397, τὸ 1861 : 417, καὶ τὸ 1851 : 414).

1842, βιβλία διὰ τὸ σχολεῖον, τὰ ὅποια διετίθεντο ἀπὸ τὴν Γραμματεῖαν (Ἵπουργεῖον) τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Ταῦτα παρέλαβε τὴν 20ην Δεκεμβρίου ἰδίου ἔτους. Καὶ κατὰ Μάρτιον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1843 ὠρίσθη καὶ πάλιν παρὰ τοῦ αὐτοῦ δημάρχου καὶ παρέλαβε δύο σώματα πανδώρας τοῦ Νεοφύτου Δούκα ποῦ διενέμοντο δωρεὰν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ἀπὸ τὴν ὡς ἄνω ἐνέργειαν σαφῶς καταφαίνεται, ὅτι ἐλειτούργει ἐν Ἄστρει Ἑλληνικὸν σχολεῖον κατὰ τὸ 1842 καὶ 1843, τὸ ὅποιον εἶχε διαδεχθῆ τὴν παλαιὰν ἀξιόλογον σχολὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου—Ἄστρους ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Τὴν 30ην Ὀκτωβρίου 1843 διὰ Βασιλ. Δ)τος διωρίσθη εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον Ναυπλίου ἐπὶ μηνιαίῳ μισθῷ 120 δραχμῶν, εἰς τὸ ὅποιον εὐδοκίμως ὑπηρετήσῃ μέχρι τοῦ 1853. Ἐκεῖ διεκρίθη διὰ κοσμιότητα ἠθῶν καὶ ἀνυπόκριτον ἀρετήν.

Ἐξ ὀνομαστικοῦ πίνακος τῶν διδασκάλων τοῦ Ναυπλίου, συνημμένον εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 3734 ἔγγραφο τῆς Νομαρχίας Ἀργολίδος τῆς 24ης Σ)βρίου 1848, ὅπερ εὐρίσκειται εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἡ ἐπιμέλεια τοῦ Ἱερεμίου, ἡ ἱκανότης του καὶ ἡ διαγωγή του, ἦτο ἀρίστη. Διὰ Βασ. δὲ Δ)τος τῆς 31ης Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1853 διωρίσθη διδάσκαλος τῶν ἱερῶν μαθημάτων, εἰς Ριζάρειον Σχολὴν, ἀφοῦ ἠρωτήθησαν πρὸς τοῦτο ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰω. Φιλίππου καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις γυμνασιάρχης Γ. Γεννάδιος. Τὸ Ἵπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐκοινοποίησε τὸν διορισμὸν τοῦ Καζάκου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4561 ἔγγραφου του καὶ εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς Ριζαρείου διαθήκης. Οὗτοι (δέκα ἐν συνόλῳ) συνῆλθον καὶ τὴν 6ην Σ)βρίου ἰδίου ἔτους (1853) ἀνέφερον εἰς τὸ Ἵπουργεῖον τὰ ἀποτελέσματα τῆς διασκέψεώς των. Ἐλεγον, λοιπόν, ὅτι τὰ Θερησκευτικὰ μαθήματα (Κατήχησιν, Ἱερὰν Ἱστορίαν καὶ εἰσαγωγὴν εἰς τὰς γραφὰς) τὰ ἐδίδασκεν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Κοντογόνης, ὅστις εἶχε διωρισθῆ εἰς τὴν Ριζάρειον σχολὴν διὰ Βασ. Δ)τος πρότινος, τὸ ὅποιον δὲν εἶχεν ἀνακληθῆ καὶ ὅτι ὁ Κοντογόνης εἶχε διακόψει τὰς παραδόσεις του λόγῳ τῶν γνωστῶν γεγονότων. Συνεχίζουσα ἡ ἐκτελεστικὴ τῆς Ριζαρείου διαθήκης ἐπιτροπὴ ἔλεγεν, ὅτι ἦτο ἄσκοπος καὶ περιττὸς καὶ δαπανηρὸς ὁ διορισμὸς τοῦ Καζάκου, μαθημάτων μὴ ὑπαρχόντων νὰ τοῦ ἀνατεθῶσιν. Καὶ τοῦτο ἐτόνιζαν, διότι ὁ Κοντογόνης ἐδίδασκε τὰ προαναφερθέντα μαθήματα μὲ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ μισθοῦ, τὸν ὅποιον θὰ ἐλάμβανεν ὁ Καζάκος. Προέτεινε δέ, ἡ αὐτὴ ἐπιτροπὴ, νὰ προσελαμβάνετο ὁ Καζάκος ὡς Οἰκονόμος τῆς σχολῆς ἀντὶ τοῦ ὑπηρετοῦντος τοιούτου, ἂν τὸ Ἵπουργεῖον τὸν ἐθεωροῦσε κατάλληλον, καὶ τοῦτο διότι ὁ Ἱερεμίας ἦτο φρόνιμος καὶ ἐνάρετος, καθ' ἃ ἐπληροφοροῦντο, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ εἰδικὸς τῆς σχολῆς ἐπιστάτης εἶχεν ἐπιφορτισθῆ μὲ τὰ βαρύτερα καὶ ὀχληρότερα ἔργα τοῦ οἰκονόμου. Θὰ εἶχε δὲ τὸ δικαίωμα νὰ ἱερουργοῦσεν εἰς τὸν ναὸν τῆς σχολῆς ὁ Ἱερεμίας καὶ ἐπὶ πλέον ἂν παρίστατο ἀνάγκη θὰ ἀνελάμβανε τὴν παράδοσιν καὶ μαθημάτων τινος.

Καθώριζον δὲ τὴν μηνιαίαν μισθοδοσίαν τῆς θέσεως ταύτης εἰς δραχ. 150, τὰς ὁποίας διέθετον ἀνεκάθεν διὰ τὴν θέσιν ταύτην.

Τὴν 8ην Σ)βρίου 1853 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4736 Διαταγῆς του τὸ Ἵπουργεῖον ἔλεγεν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν τῆς διαθήκης τοῦ Ριζάρη, ὅτι ἡ διαθήκη προέβλεπε κληρικὸν διὰ τὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου τῶν ἱερῶν μαθημάτων κ.λ.π. καὶ ὅτι ὁ Κοντογόνης διορισθεὶς κατ' Ἀπρίλιον 1850 ἔπαυσε νὰ εἶναι καθηγητὴς τῆς Ριζαρείου τὸ 1852 μετὰ τὰ γεγονότα. Κατὰ συνέπειαν διετάσεται αὕτη ἡ ἐπιτροπὴ νὰ κατήρτιζε τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς χειμερινῆς περιόδου μὲ τὸ ὑπάρχον προσωπικόν, εἰς τὸ ὅποιον συμπεριλαμβάνετο καὶ ὁ Ἱερεμίας Καζάκος. Ἐπὶ πόσον ὁμως χρόνον ὑπηρετήσεν εἰς τὴν Ριζάρειον, ὁ Ἱερεμίας Καζάκος ἀγνοοῦμεν.

Βραδύτερον, ἦτοι κατὰ τὰ ἔτη 1867 καὶ 1868 εὐρίσκομεν τὸν Ἱερεμίαν Καζάκον διδάσκοντα 30 ὥρας καθ' ἑβδομάδα εἰς τὴν πρώτην τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολεῖου Ἄστρους, ἐνῶ εἰς τὴν δευτέραν ἐδίδασκεν ὁ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1846

τοποθετηθείς εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον ὁ Ἑλληνοδιδάσκαλος Πέτρος Νικολαΐδης ἐξ Ἄστρους καὶ εἰς τὴν τρίτην τάξιν, ὁ σχολάρχης Ζαχαρίας Νικολαΐδης, ἐπίσης ἐξ Ἄστρους, ὅστις δὲν εἶχε συγγένειαν κατὰ τοὺς γέροντας τοῦ Ἄστρους μὲ τὸν Πέτρον Νικολαΐδην ὁ ὁποῖος Πέτρος πρότερον ἐλέγετο Σακαλῆς.

Ἡ ὡς ἄνω καθ' ὥρας διδασκαλία τοῦ Καζάκου καὶ τῶν συναδέλφων του καταφαίνεται ἀπὸ ὠρολόγιον πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ σχολαρχείου Ἄστρους τῆς χειμερινῆς ἑξαμηνίας τοῦ (σχολαστικοῦ ἔτους 1868—69), εὑρισκόμενον εἰς τὸ ἀταξινόμητον ὑλικὸν τῶν ἐγγράφων τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1868 εὑρίσκομεν τὸν Ἱερεμίαν Καζάκον ἡγούμενον τῆς μέχρι σήμερον διατηρουμένης ἱερᾶς μονῆς τῆς Παλαιοπαναγιᾶς, ἣτις ὑπάγεται εἰς τὴν Κοινότητα Ἄστρους καὶ ἀπέχει τῆς κάτω Μελιγοῦς καὶ τοῦ Ἄστρους μίαν περίπου ὥραν πεζοπόρου.

Τὸ ἡγουμένοσυμβούλιόν του, ἀποτελούμενον ἀπὸ τούς : Διονύσιον Κούκουραν καὶ Συμεὼν Ταμπάκην, διετηρήθη μέχρι τοῦ 1875. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ τὴν θέσιν τοῦ Συμεὼν Ταμπάκη κατέλαβεν ὁ συγχωριανὸς τοῦ Ἱερεμίου, Παρθένιος Καζάκος. Τὸ νέον αὐτὸ ἡγουμένοσυμβούλιον μὲ ἡγούμενον τὸν αὐτὸν Ἱερεμίαν, παρέμεινε μέχρι τοῦ 1877. Μετὰ προσετέθη εἰς τὸ συμβούλιον ὁ Ἀμβρόσιος Ροζολῆς, ὁπότε ἡγούμενος ἔγινεν ὁ Παρθένιος Καζάκος ἡλικίας 43 ἐτῶν, ὅστις ἐπὶ 25|ετίας καὶ πλέον ἡγουμένευσεν. Οὗτος τὸ 1852 προσελήφθη εἰς Λουκούν, τὸ 1856 ἔγινε μοναχός, τὸ 1861 ἱεροδιάκονος, τὸ 1869 διεγράφη τῆς Λουκοῦς καὶ ἀνεγράφη εἰς Παλ)γιάν.

Διὰ τὴν ἰδιαιτέρα του πατρίδα, Μελιγούν, τὰ μέγιστα ἐνδιεφέρθη καὶ ὑπεστήριξεν ὁ Ἱερεμίας. Οὗτος συμπεριεφέρετο ἀξιοπρεπῶς πρὸς πάντας, συμβουλευῶν καὶ νουθετῶν τοὺς πλησιάζοντας αὐτόν. Μὲ τὰς θρησκευτικὰς του γνώσεις προσπαθοῦσε νὰ θεραπεύῃ τὴν ψυχὴν καὶ νὰ διδάσκῃ τὰ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας, ἐνῶ μὲ τὰς ἱατρικὰς του τοιαύτας ἐθεράπευε πολλῶν τὰς σωματικὰς ἀσθενείας. Ὁ ἱερομόναχος Ἱερεμίας Καζάκος, εἶναι διὰ τὴν Μελιγούν μιὰ μεγάλη φυσιογνωμία, ἕνας σεβάσμιος κληρικὸς καὶ Ἑλληνοδιδάσκαλος, ἕνας μέγας εὐεργέτης, πὺν ἄλλον σὰν κι' αὐτόν, δὲν εἶδε μέχρι σήμερον ἢ πατρίς του. Καὶ τοῦτο διότι πολλαπλῶς ὠφέλησε τὴν γενέτειράν του τόσον ὑλικῶς, ὅσον καὶ ἠθικῶς. Δι' ἐξόδων του ἐγένοντο κοινωφελῆ ἔργα, τὸ καλύτερον τῶν ὁποίων εἶναι ὁ καθεδρικὸς ναὸς τῆς Κάτω Μελιγοῦς, τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τὸν ὁποῖον ἀνήγειρεν τὸ 1876. Ἐνίσχυσεν ἀπόρους καὶ ὀρφανὰ καὶ ἐσπούδασε νέους. Αὐτὰ τὰ Θεάρεστα καὶ ἄλλα ἔργα, ἐν συνδυασμῶ μὲ τὸν ἐνάρετον βίον του, ὑπεχρέωσαν τοὺς συγχωριανούς του νὰ προφέρωσι μετ' εὐγνωμοσύνης μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ Ἱερεμίας Καζάκου. Κατ' ἔτος δὲ (τὴν 2αν Φεβρουαρίου, ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς) τελοῦσι μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς Ψυχῆς του, εἰς τὸ ὁποῖον προσέρχονται καὶ κάτοικοι τοῦ Ἄστρους καὶ τοῦ Παραλίου Ἄστρους.

Οἱ Μελιγιῶται τιμῶντες τοῦτον ὡς μέγαν εὐεργέτην των ἐνεταφίασαν τὸ 1882 ἢ 1883 πὺν ἀπέθανε εἰς τὸ προαύλιον καὶ δὴ παρὰ τὴν ΝΑ γωνίαν τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου των Κάτω Μελιγοῦ εἰς μαρμάρινον τάφον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνέγραψαν τὴν ἐξῆς ἐπιγραφήν:

«Τὸν θεῖον μύστην τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ ὀπλίτην
Ἱερεμίαν τοῦνομα Καζάκον δὲ τοῦπικλῆν
τῆς Μελιγοῦς ἐντρύφημα καὶ τέκνον ἀγλαόν,
σέμνωμα δὲ πανάριστον καὶ καύχημα λαμπρὸν
τῆς οὐ μακρὰν ἐδῶ Μονῆς Παλαιοπανογιᾶς,
δοχεῖον πάσης ἀρετῆς, ἀγάπης, ἀληθείας,
τῆς εὐσεβείας πρότυπον, πραότητος ταμεῖον,
τῆς εὐποιίας ἐραστήν, τῆς πίστεως νυμφίον,

Ἰδοῦ, Ἰδοῦ ὡ θεατά, ἐνθάδε τι ἐγκλείω
ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ναοῦ, ὄν ἔργον τοῦ μηνύω.»

Ἄλλοι παλαιότεροι ἐκπαιδευτικοὶ ἐκ Μελιγοῦς ὑπηρετήσαντες εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον Ἄστρους μεταξὺ τῶν ὑπερπεντήκοντα γνωστῶν τούτου καὶ τῆς σχολῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τὴν ὁποίαν διεδέχθη, εἶναι καὶ ὁ σχολάρχης Νικόλαος Ἐμμανουήλ καὶ ὁ Ἑλληνοδιδάσκαλος Κων)νος Παπαγεωργίου, περὶ τῶν ὁποίων ἴσως δοθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ γράψωμεν τὰ δέοντα εἰς τὰς στήλας τῶν ἀγαπητῶν Θυρεατικῶν Εἰκόνων. Τὸ περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ὁμολογουμένως ὄχι μόνον θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ γενικώτερα συμφέροντα τῆς φίλης Θυρέας, ἀλλὰ καὶ θὰ πρωτοστατήσῃ εἰς τὴν πνευματικὴν κίνησιν τῆς χώρας τῶν φώτων καὶ τῶν γραμμάτων καὶ θὰ ἐξυψώσῃ τὴν Ν Α ταύτην γωνίαν τῆς Ἀρκαδίας πνευματικῶς καὶ θὰ τὴν τοποθετήσῃ ἐκεῖ πού ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ νὰ ἔχη τοποθετηθῆ.